

ombudsman

veřejný ochránce práv

BULLETIN

MONITOROVÁNÍ PRÁV LIDÍ SE ZDRAVOTNÍM
POSTIŽENÍM
KVĚTEN 2021

ÚVODEM

- Úvodní slovo zástupkyně ombudsmana

TÉMA

- Pandemie Covid-19

AKTUALITY Z ČINNOSTI

- Odbor ochrany osob se zdravotním postižením
- Poradní orgán ombudsmana
- Činnost dalších odborů Kanceláře ombudsmana
- Podcasty a sociální síť
- Další informace z oblasti práv lidí s postižením

PŘEDSTAVENÍ NAŠEHO TÝMU

ÚVODEM

Vážené kolegyně a vážení kolegové,
vážené spolupracující organizace,

vítám Vás u čtení našeho dalšího, v pořadí již pátého bulletinu.

Pandemie trvající již více než rok nás větší či menší měrou ovlivnila všechny. Kancelář veřejného ochránce práv není výjimkou, i proto k Vám s novým vydáním bulletinu přicházíme nezvykle až v červnu. V aktuálním čísle Vám představíme naše aktivity od ledna do května tohoto roku. Čemu jsme se věnovali v roce 2020, si však můžete přečíst ve Výroční zprávě, jež je dostupná [zde](#).

Navzdory omezením, která se nevyhnula ani nám, jsme nezaháleli. Vnímali jsme povinnost být v těchto časech ještě více bdělí, neboť pandemie přinášela zcela nové situace, vytvářející prostor pro nedodržování či dokonce porušování práv lidí s postižením. Rozhodli jsme se proto, že hlavním tématem pátého čísla bude právě pandemie covidu-19. Představíme Vám, v jakých oblastech jsme se snažili předejít nepřiměřeným nebo dokonce protiprávním opatřením, která dopadala na lidi se zdravotním postižením nebo jsme se je snažili změnit či zrušit.

Bulletin přináší také spoustu dalších aktualit. Mimo jiné mapuje 2. a 3. zasedání Poradního orgánu, dočist se můžete také o podcastech, které nyní natáčíme.

Milí čtenáři, děkuji Vám za neutuchající spolupráci i v nelehké době, přeji příjemné čtení a zejména klidný letní oddych, doprovázený co nejmenším množstvím jakýchkoliv restrikcí Vám všem.

Mgr. Monika Šimůnková
zástupkyně veřejného ochránce práv

TÉMA: PANDEMIE COVID - 19

V rámci hlavního tématu tohoto čísla bychom Vám rádi představili i činnost našich kolegů a kolegyně z dalších odborů.

DOPORUČENÍ MINISTROVI ZDRAVOTNICTVÍ VE VĚCI ZÁKAZU VYCHÁZENÍ V POBYTOVÝCH ZAŘÍZENÍCH

V domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem trval pro klienty v průběhu pandemie nepřiměřeně dlouhou dobu zákaz vycházení, a to i po skončení nouzového stavu. Mimořádné opatření ministerstva jim umožňovalo opustit zařízení jen za podmínky absolvování dvou antigenních testů a následné několikadenní izolace. S kolegy a kolegyněmi z odboru dohledu nad omezováním osobní svobody jsme se proto v této věci obrátili na ministra zdravotnictví s žádostí o bezodkladné zrušení opatření, neboť nelze akceptovat, aby byli daným způsobem klienti omezováni ve svých základních právech, a to v právu na osobní svobodu a právu na soukromý a rodinný život. Ke zrušení předmětného opatření došlo ke dni 12. května 2021.

Doporučení dostupné [zde](#).

VÝZVA MINISTROVI ZDRAVOTNICTVÍ K TESTOVÁNÍ ŽÁKŮ

Společně s odborem rovného zacházení jsme se obrátili na ministra zdravotnictví ohledně testování žáků základních škol. V dopise jsme vyjádřili také nespokojenosť nad možnostmi dětí s postižením. Pokud tito žáci ze zdravotních důvodů nemohou podstoupit preventivní antigenní test jako podmínu pro osobní účast na výuce, považují se za žáky, jejichž škola je uzavřena z důvodu mimořádného opatření při epidemii. Tato úprava pak zajišťuje osobám pečujícím o dítě spadající do některé z uvedených skupin nárok na ošetřovně. Nastavení sice pomáhá řešit finanční aspekt problematiky, poněkud stranou však zůstává aspekt pedagogický, sociální i psychologický. Pro informace o vývoji šetření doporučujeme sledovat webové stránky ochránce.

Podrobnosti jsou dostupné v tiskové zprávě [zde](#).

VÝZVA MINISTRYNI PRÁCE K ROZVOLNĚNÍ SLUŽEB PRO LIDI S POSTIŽENÍM

Na základě poznatků neziskových organizací jsme se obraceli na ministryni práce a sociálních věcí s žádostí o urychlení procesu rozvolnění některých služeb, jejichž přerušení mělo zásadní dopad na lidi s postižením a jejich rodiny. Opakovaně jsme také ministryni žádali o hledání formy pomoci pro rodiny, jejichž členové nemohli z důvodu pandemie využívat služeb týdenních stacionářů, ale současně museli platit úhradu za pobyt ve službě. I s přispěním naší iniciativy byla nakonec opatření změněna ke prospěchu lidí s postižením.

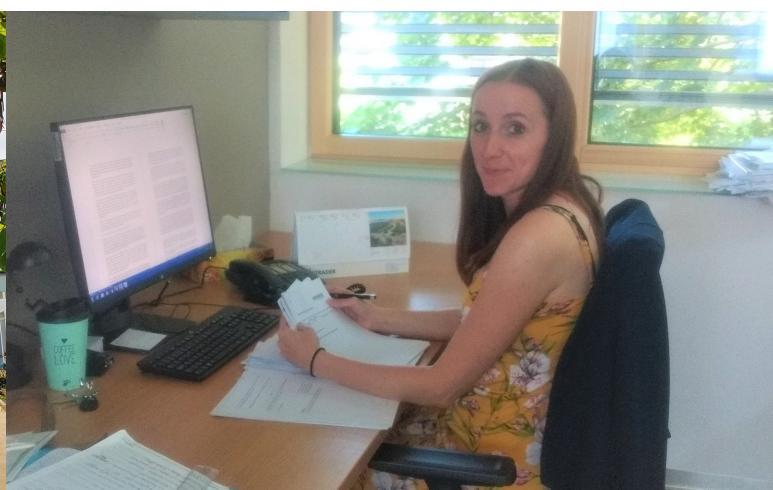
Stejně tak jsme se obraceli na ministra zdravotnictví s žádostí o rozšíření okruhu lidí, kteří měli výjimku z povinnosti nosit roušku. Naší žádosti ministr vyhověl. Rovněž jsme žádali ministra školství, mládeže a tělovýchovy, aby přehodnotil své původní rozhodnutí stran omezení školní docházky dětí, které navštěvují speciální školy. Děti s postižením se nakonec vloni v červnu vrátily do školních lavic.

FUNGOVÁNÍ ÚŘADŮ BĚHEM PANDEMIE COVID-19

Odbor metodiky a analýzy se zaměřil na pandemická opatření, která omezila provoz úřadů s cílem snížit osobní kontakty zaměstnanců úřadů s občany na nezbytně nutnou úroveň. Zjištěny byly nedostatky také ve vztahu k lidem s postižením.

Kolegové a kolegyně poukázali na (přetrvávající) ztíženou komunikaci lidí s postižením s úřady, neboť byli upozorněni, že úřady neopatřují dokumenty tzv. textovou vrstvou, nezajišťují lidem se sluchovým postižením možnost textového přepisu telefonní komunikace, nevyužívají možnosti video hovoru s tlumočníkem do českého znakového jazyka, příp. o uvedených možnostech komunikace adekvátně neinformují. Současně jsme informovali ministerstvo, že některé úřady doposud nezajistily přístupnost svých webových stránek i pro lidi s postižením, ačkoliv tak byly povinny učinit do 23. září 2020. Zmínili jsme i problémy spojené s vyplňováním rezervačních formulářů, které nejsou uzpůsobené potřebám lidí s postižením, v důsledku čehož musí využívat asistenci dalšího člověka a snižuje to tak jejich autonomii.

S dotazy k tomuto tématu se lze obrátit na Michaelu Glozgovou (glozgovova@ochrance.cz)

SYSTEMATICKÉ NÁVŠTĚVY

V prvním čtvrtletí minulého roku provedl odbor dohledu nad omezováním osobní svobody systematické návštěvy Psychiatrické nemocnice v Kroměříži a Psychiatrické nemocnice v Havlíčkově Brodě. V rámci obou návštěv se soustředil na aspekty poskytovaní péče a podmínky hospitalizace pacientů a pacientek, které ovlivnila omezení spojená s protiepidemickými opatřeními. Se stejným zaměřením byla zahájena rovněž systematická návštěva Psychiatrické nemocnice Brno. Nicméně pro nesoučinnost navštíveného zařízení (odmítnutí zpřístupnění zdravotnické dokumentace pacientů, kteří nevykonávají ochranné léčení) jsme návštěvu neprovědli. Následně jsme informovali ministra zdravotnictví, který nám přislíbil, že psychiatrické nemocnice svým dopise upozorní, že mají zákonnou povinnost poskytnout nám při systematických návštěvách součinnost, kterou si vyžádáme.

Více informací se dozvíte [zde](#) nebo Vám je poskytne Ondřej Vala (vala@ochrance.cz)

OČKOVÁNÍ KLIENTŮ POBYTOVÝCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

V souvislosti se zahájením očkování klientů a klientek pobytových sociálních služeb jsme vydali leták a následně doporučení o tom, jak postupovat při očkování nezletilých klientů, klientů s omezenou svéprávností či klientů neschopných udělit souhlas. Zdůraznili jsme, že je nezbytné, aby byly klientům poskytované úplné a přístupné informace ohledně účelu, smyslu a následků očkování a upozornili jsme na specifické povinnosti zdravotníků, poskytovatelů sociálních služeb a zákonných zástupců či opatrovníků klientů.

Leták najdete [zde](#). Doporučení je pak dostupné [zde](#).

DISTANČNÍ MONITORING

S ohledem na prevenci šíření nákazy pokračovali kolegové z odboru dohledu nad omezováním osobní svobody v distančním monitoringu zacházení s klienty a klientkami zařízení sociálních služeb. Kontaktovali zástupce čtyř poskytovatelů pobytových sociálních služeb a zjišťovali aktuální problémy a výzvy při poskytování služeb a zajišťování péče.

V případě zájmu o další informace, prosím, kontaktujte Ondřeje Valu (vala@ochrance.cz)

ODBOR OCHRANY PRÁV OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

SHRNUTÍ ČINNOSTI A AKTIVIT ZA UPLYNULÉ OBDOBÍ

Leden 2021

- Druhé zasedání poradního orgánu k tématu „Zaměstnávání lidí s postižením“.
- Vydání Doporučení České televizi v oblasti přístupnosti pořadu „Události“ v archivu iVysílání.

Únor 2021

- Jednání s Ministerstvem vnitra k tématu výkon volebního práva lidí s postižením.

Březen 2021

- Vydání Výroční zprávy veřejného ochránce práv za rok 2020.
- On-line pracovní setkání „Podpora lidí s mentálním postižením v zaměstnání“ (společně s organizacemi Rytmus a Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením).
- Vydání Doporučení pro přístupnost informací o Sčítání lidu 2021.
- Vydání aktualizovaného Doporučení k vyhrazenému parkování pro lidi s postižením.

ODBOR OCHRANY PRÁV OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

SHRNUTÍ ČINNOSTI A AKTIVIT ZA UPLYNULÉ OBDOBÍ

Duben 2021

- Tisková konference k představení dvou výzkumů „Zaměstnávání lidí s postižením ve veřejném sektoru“.
- Vysílání podcastu na téma „Zaměstnávání lidí s postižením“ (ve spolupráci s Práh - Jižní Morava).
- Rozhovor s členkou poradního orgánu Sylvou Šulákovou na téma „Co znamená práce pro lidi s Aspergerovým syndromem“ při příležitosti Světového dne zvýšení povědomí o autismu.
- Dokončení výzkumu „Přístupnost sociálních služeb azylové domy a noclehárny pro lidi s postižením“
- Třetí zasedání poradního orgánu.
- Setkání se zástupci pečujících.

Květen 2021

- Vystoupení zástupkyně ombudsmana v pořadu ČT „Dobré ráno“ na téma „Práva lidí s postižením“.
- Jednání s generálním ředitelem Úřadu práce o poznatcích z monitorování čl. 27 Úmluvy.
- Vydání výzkumné zprávy o fungování odborných pracovních skupin pro pracovní rehabilitaci.
- Zapojení do kampaně Evropský měsíc rozmanitosti 2021 – seriál na sociálních sítích „Přiměřená opatření pro zaměstnance s postižením“.
- Představení výzkumných zjištění z oblasti zaměstnání na jednání Odborné skupiny VVOZP pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb.
- Podcast k Mezinárodnímu dni rodiny s vedoucí brněnského úseku Slezské diakonie Markétou Heroutovou na téma podpora dětí s postižením a jejich rodin.
- Evropský den nezávislého života - setkání se sebeobhájci z organizací SPMP a Rytmus.

ODBOR OCHRANY PRÁV OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

ZAMĚSTNÁVÁNÍ LIDÍ S POSTIŽENÍM VE VEŘEJNÉM SEKTORU

Vydali jsme druhou výzkumnou zprávu o zaměstnávání lidí s postižením ve veřejném sektoru. Zatímco první zpráva mapovala postoje a zkušenosti zaměstnavatelů, druhá zpráva se zaměřila na zkušenosti samotných lidí s postižením. Zpráva vznikla na základě skupinových rozhovorů s 19 lidmi s postižením. Zjistili jsme, že průběh výběrových řízení je pro řadu lidí s postižením problematický a své zdravotní omezení v jeho průběhu raději tají. Lidé s postižením se při hledání práce spoléhají zejména na vlastní úsilí a kontakty, v pracovních inzerátech jim chybí bližší specifikace pracovního prostředí a požadované činnosti. Pro poskytování přiměřených opatření zaměstnancům s postižením není ve veřejném sektoru zaveden jednotný přístup a záleží především na lidském faktoru. Přesto je veřejný sektor coby zaměstnavatel vnímán lidmi s postižením pozitivně.

K představení obou výzkumných zpráv jsme vydali tiskovou zprávu a uspořádali on-line tiskovou konferenci. Na tiskové konferenci vystoupil zástupce zaměstnavatelů (konkrétně Veřejné zdravotní pojišťovny) a dva lidé s postižením. V rámci posilování přístupnosti informací pro širokou veřejnost jsme shrnutí základních poznatků výzkumu představili formou videa v českém znakovém jazyce. Stejně tak je shrnutí připraveno ve formě pro snadné čtení. O výzkumu informoval v anglickém jazyce i European Equality Law Network.

S podněty či dotazy ohledně výzkumu se můžete obracet na Denisu Kramářovou (kramarova@ochrance.cz).

FUNGOVÁNÍ ODBORNÝCH PRACOVNÍCH SKUPIN PRO PRACOVNÍ REHABILITACI NA PRACOVIŠTÍCH ÚŘADU PRÁCE

Výzkumem jsme zjistili, že fungování odborných pracovních skupin pro pracovní rehabilitaci lidí s postižením (dále také „OPS“) není na kontaktních pracovištích úřadu práce dostatečně participativní. To znamená, že neumožňuje lidem s postižením v jednotlivých krocích účast na rozhodování či alespoň účast na jednáních. Lidé s postižením jsou pouze zřídka členy OPS a stejně tak se lidé s postižením (žadatelé o pracovní rehabilitaci) účastní zasedání OPS naprostě minimálně. S výsledky výzkumu a zprávou o šetření jsme seznámili Generální ředitelství úřadu práce. O možnostech zlepšení situace budeme dále intenzivně jednat.

S podněty či dotazy ohledně výzkumu se můžete obracet na Petra Poláka (polak@ochrance.cz).

SPOLUPRÁCE S ORGANIZACEMI HÁJÍCÍMI PRÁVA LIDÍ SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Spolu s organizací Rytmus a SPMP jsme uspořádali pro podporu lidí s mentálním postižením pracovní online setkání, které se věnovalo tématu podpory lidí s mentálním postižením v zaměstnání. Na setkání jsme prezentovali závěry našich výzkumů, které se věnují možnostem pracovního uplatnění klientů žijících v DOZP a lidí s postižením ve veřejném sektoru. Také jsme diskutovali o metodě podporovaného zaměstnání, která přispívá k zaměstnávání lidí s mentálním postižením na běžném trhu práce, a hovořili jsme o zkušenostech samotných zaměstnavatelů. Celý záznam setkání je dostupný na [Youtube](#). Vydali jsme [tiskovou zprávu](#).

Jednali jsme s organizací ASNEP o návrhu zákona o službách platforem pro sdílení videonahrávek, který je aktuálně v prvním čtení v Poslanecké sněmovně (sněmovní tisk č. 981/0). Tento návrh, bude-li přijat v navrženém znění, nepříznivě dopadne na lidi s postižením. Návrh počítá se změnou zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání a zákona o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání. V důsledku přijetí novely by měly být odstraněny tzv. kvóty na skryté titulky, které zajišťují přístupnost audiovizuálního obsahu zejména lidem se sluchovým postižením. Místo toho by měly komerční televizní stanice právní povinnost připravit akční plány, kde je míra zajištění přístupnosti ponechána zcela na jejich uvážení. Jelikož byl vládní návrh připraven bez konzultace s lidmi s postižením, chceme, aby se s nimi na toto téma začala vést diskuse o tom, jak návrh přepracovat, aby neměl negativní dopady na lidi s postižením.

PŘÍSTUPNOST INFORMACÍ PRO LIDI SE SLUCHOVÝM A INTELEKTOVÝM POSTIŽENÍM

Na základě konkrétních podnětů jsme se zabývali přístupností informací a kontaktních linek hned několika veřejných institucí: České televize, Českého statistického úřadu a Ministerstva zdravotnictví.

České televizi jsme doporučili, aby ukládala hlavní zpravodajský pořad „Události“ do video archivu ČT (iVysílání) ve verzi, která obsahuje tlumočení do českého znakového jazyka. Tomuto doporučení Česká televize vyhověla a od 1. března je tento pořad dostupný v archivu i s překladem do českého znakového jazyka. Českému statistickému úřadu jsme doporučili, aby zprovoznil službu obousměrného přepisu na kontaktních linkách ke Sčítání lidu 2021 a vydal informační materiál o sčítání ve verzi pro snadné čtení (easy to read). Úřad našemu doporučení nevyhověl, a proto jsme ho vyzvali, aby alespoň výsledky sčítání lidu zveřejnil ve formátech, které budou přístupné pro všechny skupiny lidí s postižením, a současně zajistil vzdělávání úředníků zodpovědných za vnější komunikaci v otázkách přístupnosti. Obdobné doporučení jsme zaslali i Ministerstvu zdravotnictví. Informační linka ke koronaviru (1221) je sice od března 2021 vybavena obousměrným simultánním přepisem, ale není stále přístupná pro uživatele českého znakového jazyka. Ministerstvo by mělo hledat možnosti, jak odstraňovat bariéry ve spolupráci s organizacemi prosazujícími práva lidí se sluchovým postižením.

S dotazy ohledně případů týkajících se přístupnosti se prosím obracejte na Petra Poláka (polak@ochrance.cz).

VÝZKUM NA TÉMA PORODNÍ A POPORODNÍ PÉČE O ŽENY S POSTIŽENÍM

Nadále se zabýváme výzkumem zaměřeným na dostupnost a kvalitu porodní a poporodní péče o ženy s postižením. V nejbližším období provedeme rozhovory se zdravotnickým personálem vybraných porodnic. V současné době dokončujeme rozhovory s matkami s postižením.

Pokud s námi chcete sdílet své poznatky či zkušenosti s tématem, obraťte se na Denisu Kramářovou (kramarova@ochrance.cz) nebo na Petru Hadwigerovou (hadwigerova@ochrance.cz).

PROBLEMATIKA PRÁVNÍ POMOCI PŘI NEDOBROVOLNÉ HOSPITALIZACI

Dne 31. března 2021 se uskutečnilo další setkání zástupkyně veřejného ochránce práv s pracovní skupinou věnující se problematice lidí s psychosociálním postižením. Část setkání byla věnována diskuzi o lepším nastavení právní pomoci lidem v nedobrovolné hospitalizaci prostřednictvím ustanovených procesních opatrovníků (advokátů). Z diskuze vzešlo několik podnětů (mj. povinnost osobního kontaktu nebo zohledňování přání a zájmů klienta) které jsme následně prezentovali na sympoziu České advokátní komory.

S podněty či dotazy k setkání či k tématům práv lidí s psychosociálním postižením se kdykoliv obracejte na Zuzanu Durajovou (durajova@ochrance.cz).

VÝZKUM NA TÉMA DOSTUPNOST SOCIÁLNÍCH SLUŽEB AZYLOVÝ DŮM A NOCLEHÁRNA LIDEM S POSTIŽENÍM

V dubnu tohoto roku jsme dokončili výzkum týkající se přístupnosti sociálních služeb azylové domy a noclehárny pro lidi s postižením. Výsledky výzkumu poukázaly na mnohé překážky, pro které nemohou lidé s postižením tyto služby využívat. Jde zejména o bariérovost budov nebo o nepřipravenost komunikovat s lidmi se smyslovým postižením.

V následujících měsících budeme o výsledcích výzkumu diskutovat s jednotlivými aktéry či odborníky, abychom mohli následně připravit pro tuto oblast doporučení.

Bližší informace k tématu Vám poskytne Magdalena Paulusová (paulusova@ochrance.cz)

VÝKON VOLEBNÍHO PRÁVA LIDÍ S POSTIŽENÍM

Zúčastnili jsme se jednání se zástupci ministerstva vnitra k tématu výkonu volebního práva lidí s postižením, i s ohledem na blížící se volby do Poslanecké sněmovny v říjnu letošního roku. Tématem jednání s ministerstvem bylo posílení přístupnosti voleb pro lidi se zdravotním postižením. Ve spolupráci s poradním orgánem a neziskovými organizacemi tvoříme checklist, který bude mapovat jednotlivé volební místnosti z hlediska jejich přístupnosti pro lidi s různými potřebami. Tento checklist pak bude moci každá obec uveřejnit na svých webových stránkách před konáním voleb.

Více informací Vám rád podá Ondřej Kašpar (kaspar@ochrance.cz)

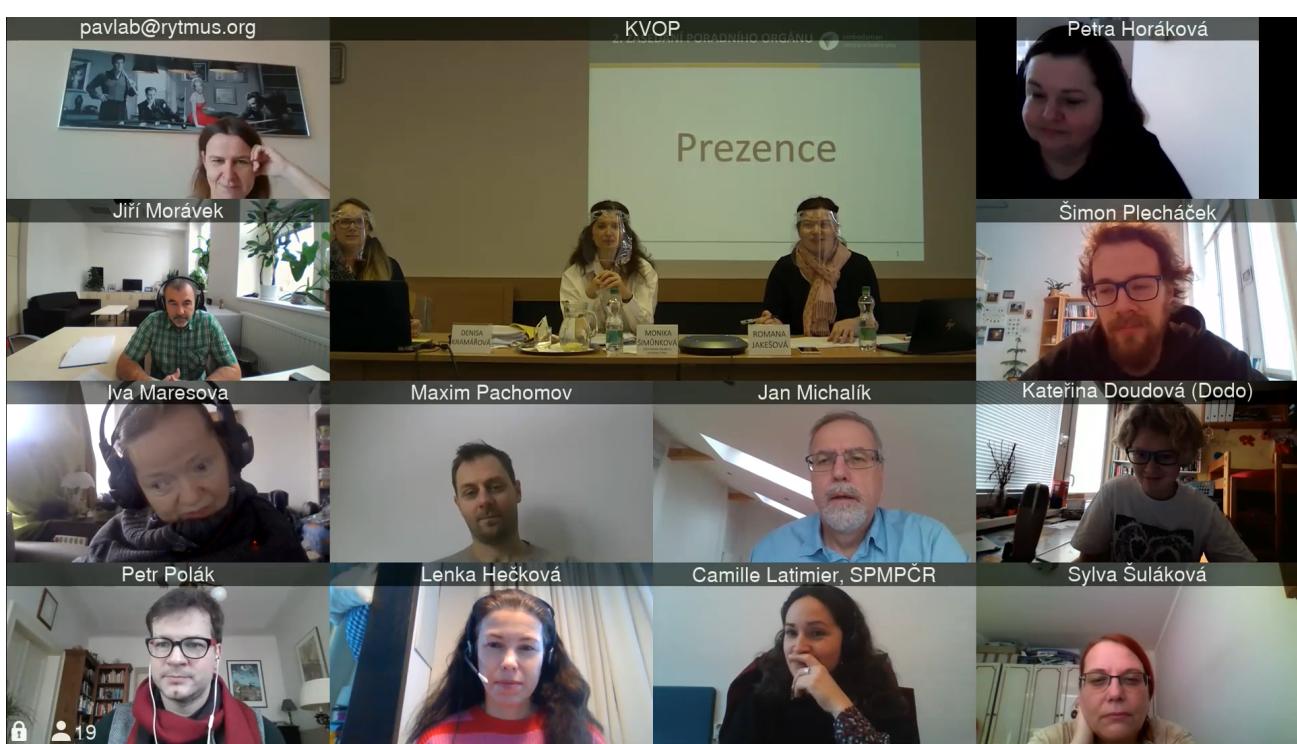
PORADNÍ ORGÁN

V uplynulém období se poradní orgán sešel na svém druhém a třetím zasedání, která vzhledem k pandemii covid-19 proběhla on-line formou. Na každém setkání byla úvodní část věnována aktualitám, které se týkaly zejména toho, jak jednotlivá omezující opatření dopadají na lidi s postižením. Členové poradního orgánu zástupkyně ombudsmana informovali například o nepřístupnosti testovacích a očkovacích míst nebo náročnosti povinných antigenních testů ve školách pro některé děti s postižením.

Druhé zasedání, které se uskutečnilo dne 27. ledna 2021, se týkalo článku 27 Úmluvy a tedy tématu práce a zaměstnávání lidí s postižením. Poradní orgán se zabýval například tím, jak se zaměstnavatelé staví k zaměstnávání lidí s postižením. Často zmiňovanou oblastí byla také aktivní politika zaměstnanosti a někteří z členů poradního orgánu upozorňovali na nedostupná data z oblasti zaměstnávání lidí s postižením. Na tomto zasedání přijal poradní orgán také usnesení, v němž mj. doporučil ombudsmanovi, aby zahájil dialog s orgány státu, které jsou odpovědné za dodržování povinnosti zaměstnávat lidi s postižením ve veřejném sektoru. Vyzval také ochránce, aby do konce roku 2021 vydal a zveřejnil doporučení určené zaměstnavatelům, v němž by shrnul vhodné a osvědčené postupy vedoucí ke zvýšení podílu lidí s postižením zaměstnaných ve veřejném sektoru.

Na třetím zasedání, které se konalo dne 28. dubna 2021, se poradní orgán věnoval zejména v tu dobu projednávanému návrhu novely zákona o sociálních službách (sněmovní tisk č. 1143). Členové poradního orgánu se shodli na tom, že novela je v rozporu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením a může mít negativní dopad na klienty sociálních služeb. Za velmi problematické považoval poradní orgán to, že návrh nebyl projednáván za účasti samotných lidí s postižením či organizací hájících jejich práva. To odporuje základním principům Úmluvy.

Zástupkyně veřejného ochránce práv se proto obrátila na předsedu Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením, na výkonnou místopředsedkyni Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením a zmocněnkyni vlády pro lidská práva, na předkladatele návrhu novely a také na ministryni práce a sociálních věcí, a informovala je o potenciálních negativních dopadech této novely na klienty sociálních služeb. Ministryně práce a sociálních věcí byla rovněž dotázána, jak na danou situaci nahlíží MPSV co by tzv. focal point Úmluvy.

SPOLUPRÁCE S MEZINÁRODNÍMI SUBJEKTY

VÝBOR OSN PRO PRÁVA LIDÍ SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

V rámci průběžné spolupráce s Výborem OSN pro práva lidí s postižením jsme se zapojili do přípravy Všeobecného komentáře k článku 27 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, který se věnuje zaměstnávání lidí s postižením a který výbor aktuálně připravuje. Výboru jsme postoupili své vlastní poznatky z této oblasti, které vyplynuly jak z výzkumné činnosti, tak ze šetření individuálních stížností. Na základě podnětů monitorovacích orgánů by měl poté Výbor vydat Všeobecný komentář zaměřený na výklad práva lidí s postižením na práci a zaměstnání.

EVROPSKÁ OMBUDSMANKA

Oslovila nás Evropská ombudsmanka s žádostí o spolupráci při přípravě doporučení pro praktickou implementaci Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením v oblasti přijímání přiměřených opatření na pracovišti a zaměstnávání lidí s postižením v institucích EU v kontextu COVID-19 i mimo něj. Evropské ombudsmance jsme zprostředkovali naše zjištění v oblasti zaměstnávání lidí s postižením ve veřejném sektoru vyplývající z výzkumných zpráv a přidali jsme několik návrhů pro připravovaná doporučení.

Stránky evropské ombudsmanky dostupné [zde](#).

ODBOR OCHRANY PRÁV OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

CO NÁS ČEKÁ V NÁSLEDUJÍCÍM OBDOBÍ :

PŘÍPRAVA DOPORUČENÍ PRO ZAMĚSTNAVATELE VE VEŘEJNÉM SEKTORU

Veřejnosti jsme představili výzkumná zjištění týkající se zaměstnávání lidí s postižením ve veřejném sektoru (blíže v sekci bulletinu „Další informace z monitorování“). Výzkumné zprávy jsme zaslali úřadům (služebním, krajským a městským), soudům, vysokým školám, nevládním organizacím, poskytovatelům sociálních služeb, odborovým organizacím a vybraným členům Parlamentu ČR a Evropského parlamentu. Nyní sbíráme odpovědi a budeme připravovat doporučení pro zaměstnavatele. Cílem doporučení, které plánujeme vydat do konce roku, bude poskytnout praktické rady, jak postupně zvýšit podíl zaměstnanosti lidí s postižením ve veřejném sektoru. V této souvislosti nás čekají jednání se zástupci různých organizací z veřejné správy.

Reakci na výzkumná zjištění a vaše podněty prosím pište Denise Kramářové (kamarova@ochrance.cz).

MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ K UKAZATELŮM PRO MONITOROVÁNÍ ÚMLUVY

Vytváříme ukazatele (tzv. indikátory) pro monitorování vybraných článků Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Ukazatele jsou důležitým nástrojem, protože díky nim můžeme pravidelně vyhodnocovat, jak se České republice daří naplňovat závazky plynoucí z Úmluvy. Na vytváření ukazatelů spolupracujeme s odborníky z Agentury pro základní práva EU (FRA). V září plánujeme uspořádat mezinárodní pracovní setkání v Praze a vysvětlit význam ukazatelů úředníkům z ústředních správních úřadů a zástupcům lidí s postižením. Ukazatele zveřejníme do konce roku a budeme je pravidelně vyhodnocovat a aktualizovat.

Dotazy k tvorbě ukazatelů můžete zasílat Petru Polákovi (polak@ochrance.cz).

ODBOR OCHRANY PRÁV OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

ZKOUMÁME PODMÍNKY OBCÍ PŘI VÝKONU OPATROVNICTVÍ A OCHRANĚ ZRANITELNÝCH DOSPĚLÝCH

Zahájili jsme výzkum zaměřený na zkušenosti obcí s veřejným opatrovničtvím a dalšími úkoly, které se týkají ochrany zranitelných osob. Oslovali jsme 470 měst a obcí ze všech krajů v ČR, návratnost dotazníků byla více než 75%. Otázky byly rozděleny do čtyř tematických oblastí:

- a) Podávání návrhů na schválení právního jednání za opatrovance,
- b) Podávání návrhů na změnu opatrovníka,
- c) Zajištění právního zastoupení a podpory pro opatrovance v soudních řízeních a
- d) Zkušenosti s prováděním soudem uloženého sociálního šetření.

Obce měly také prostor, aby popsaly systémové problémy, se kterými se potýkají a formulovaly případné návrhy na změnu. Výsledky výzkumu budou spolu s předchozím výzkumem zaměřeným na rozhodování soudů o podpůrných opatřeních podkladem pro další jednání s jednotlivými rezorty o zlepšení ochrany zranitelných dospělých osob.

Bližší informace poskytne Zuzana Durajová (durajova@ochrance.cz).

S předchozím výzkumem se lze seznámit [zde](#).

SBORNÍK LIDÉ S POSTIŽENÍM JAKO „NOVÁ MENŠINA“ – PRÁVNÍ VÝZVY A SOUVISLOSTI

Ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy jsme dokončili sborník příspěvků zaměřených na různé oblasti práv lidí s postižením. Jedná se o první publikaci v českém akademickém prostředí, která se soustředí na implementaci jednotlivých ustanovení Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. První část sborníku je věnována vymezení skupiny lidí s postižením jako „nové menšiny“ a postavení Úmluvy v mezinárodním i českém právu. Druhou část tvoří příspěvky, které zazněly na konferenci o implementaci čl. 12 v roce 2018, zaměřené na otázku svéprávnosti a podpory při rozhodování. Do třetí části byly zařazeny články týkající se přístupu lidí s postižením ke stavbám, službám a institucím, například problematika zaměstnávání či soudnictví. Sborník vyjde v online i tištěné podobě v létě.

ČINNOST DALŠÍCH ODBORŮ OCHRÁNCE V OBLASTI OCHRANY PRÁV LIDÍ S POSTIŽENÍM

DOPORUČENÍ OCHRÁNCE V PRAXI

Zástupkyně ombudsmana šetřila případ, kdy bylo matce s postižením na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) odebráno dítě. V postupu OSPOD jsme shledali pochybení, když před odebráním dítěte z péče matky nezohlednil právě její zdravotní postižení a také ji nijak nepodporoval v rozvíjení jejich rodičovských kompetencí. Rodičům se zdravotním postižením by OSPOD měl přitom poskytovat specifickou a intenzivní podporu, zvláště pokud uvažuje o nejzávažnějším zásahu do práva na rodinný a soukromý život, tedy o podání návrhu na odebrání dítěte z rodiny. Tajemník úřadu nás následně informoval, že všichni pracovníci OSPOD se seznámili s Doporučením Jak chránit práva rodičů s psychosociálním postižením a jejich děti a v souladu s ním budou v budoucnu postupovat i při "pouhém" podezření na zdravotní postižení rodiče. Víme, že v dalším případě, se našim Doporučením již OSPOD řídil.

Doporučení si můžete přečíst [zde](#).

AKTUALIZOVANÉ DOPORUČENÍ K VYHRAZENÉMU PARKOVÁNÍ PRO LIDI S POSTIŽENÍM

Odbor rovného zacházení výrazně aktualizoval a rozšířil doporučení k vyhrazenu parkování z roku 2012. Doporučení je určeno především obcím a silničním správním úřadům, které rozhodují o zřizování vyhrazených parkovišť. Cílem doporučení je především sjednotit postup obcí a úřadů tak, aby nedocházelo k neodůvodněnému a diskriminačnímu odmítání žádostí lidí s postižením. Aktualizované doporučení reaguje na nově získané poznatky, zejména na dotazníkové šetření reprezentativního vzorku obcí, shrnuté ve výzkumné zprávě ochránce z roku 2020, a na závěry kulatého stolu, který se konal v září 2020. Společně s doporučením byly vydány letáky určené obcím a úřadům, které přehledným způsobem shrnují hlavní závěry doporučení. Doporučení také zohledňuje práva zaručená Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením (konkrétně čl. 5, 9, 19 a 20).

Doporučení spolu s informačními letáky je dostupné [zde](#). Máte-li dotazy k doporučení, můžete se obrátit na Hanu Brablcovou (hana.brablcova@ochrance.cz).

DEINSTITUCIONALIZACE PÉČE O MALÉ DĚTI

Česká republika dlouhodobě dostatečně neřešila problém umísťování malých dětí do dětských domovů pro děti do tří let věku (tzv. kojenecké ústavy, resp. dětská centra). Za to je kritizována i na mezinárodním poli. Naposledy tomu bylo prostřednictvím Evropského výboru pro sociální práva, který rozhodl o kolektivní stížnosti proti České republice. K deinstitucionalizaci péče o děti s postižením a k rozvoji komunitních služeb pro tyto děti a jejich rodiny vyzval Českou republiku také Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením v Závěrečných doporučeních k úvodní zprávě ČR (bod 16) k naplňování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

Ve Výroční zprávě ombudsmana za rok 2020 jsme doporučili Poslanecké sněmovně, aby požádala vládu o předložení návrhu zákona o zdravotních službách, kterým by došlo ke zrušení dětských domovů pro děti do 3 let věku a zároveň, aby požádala vládu o předložení návrhu změny občanský zákoníku, kterým by byla stanovena věková hranice, před jejímž dosažením nebude možné umístit dítě do ústavní výchovy.

V současné době je návrh novely zákona o zdravotních službách v legislativním procesu. Nicméně, vzhledem k nejistému termínu účinnosti a podobě nové právní úpravy připravujeme společně s kolegy z tohoto odboru rovněž sérii návštěv dětských domovů pro děti do tří let věku.

Doporučení dostupné [zde](#).

STÍŽNOSTNÍ MECHANISMUS V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

Klienti a klientky sociálních služeb představují snadno zranitelnou skupinu. Měli by mít proto možnost obrátit se na nezávislý orgán či instituci v případě, kdy je jim poskytována nekvalitní služba, personál se k nim chová nevhodně apod. Takovou možnost nyní klienti a klientky sociálních služeb ani jejich blízcí nemají. Pokud se svoji stížností neuspějí přímo u ředitele zařízení nebo jeho zřizovatele, mohou se obrátit jen na inspekci kvality sociálních služeb, která ale není povinna prošetřovat individuální stížnosti, nebo na krajský úřad, který ale kontroluje pouze splnění registračních podmínek.

Doporučili jsme tedy Poslanecké sněmovně, aby požádala vládu o předložené návrhu zákona o sociálních službách, který by zakotvil účinný stížnostní mechanismus.

Více informací k tématu najeznete ve Výroční zprávě dostupné [zde](#).

ZÁSAH DO DŮSTOJNOSTI OSOB PŘI POSKYTOVÁNÍ ZDRAVOTNÍCH A SOCIÁLNÍCH SLUŽEB JAKO PŘESTUPEK

Stávající právní úprava umožňuje správní postih poskytovatelů zdravotních i sociálních služeb za nedodržení formalit. Závažným zásahům do důstojnosti pacientů či klientů však neodpovídá žádná skutková podstata přestupku, tedy poskytovatelé za takové jednání nemohou být potrestáni. K postihu nepostačují skutkové podstaty trestných činů, protože řada jednání nedosahuje intenzity trestného činu, ale přesto může jít o velmi závažné zásahy do důstojnosti člověka.

Doporučili jsme, aby Poslanecká sněmovna požádala vládu o předložení novel zákona o sociálních službách a zákona o zdravotních službách, které by umožnily postihnout jednání, jež závažným způsobem zasahuje do základních práv a svobod klientů a pacientů ve službách.

Více se můžete dočíst ve Výroční zprávě dostupné [zde](#).

SEMINÁŘ VĚNOVANÝ PARTICIPACI DÍTĚTE NA ROZHODOVÁNÍ V SOUVISLOSTI S JEHO HOSPITALIZACÍ NA PSYCHIATRII

Dne 24. března 2021 jsme uspořádali s odborem dohledu nad omezováním osobní svobody a ve spolupráci s náměstkem ministra zdravotnictví Radkem Políkarem online seminář, který se věnoval participaci dítěte na rozhodování v souvislosti s jeho hospitalizací na psychiatrii. Návštěvy (realizované od roku 2018) ukázaly nejednotnou praxi a nejistotu zdravotníků a poskytovatelů v zajištění účasti dětí na rozhodování o záležitostech, které se jich dotýkají, jako je hospitalizace, léčba nebo stížnosti. V letošním roce dojde ke zveřejnění poznatků formou souhrnné zprávy z návštěv dětských psychiatrických nemocnic, v níž budou také odpovědným orgánům předložena doporučení.

Více informací o semináři najeznete v tiskové zprávě [zde](#).

Odbor dohledu nad omezováním osobní svobody rovněž pokračuje v sérii systematických návštěv domovů se zvláštním režimem, které poskytují služby zejména lidem s psychosociálním znevýhodněním.

V případě zájmu o bližší informace či sdílení podnětů k tématům, jímž se věnuje výše uvedený odbor, kontaktujte, prosím, Ondřeje Valu (vala@ochrance.cz).

PUBLIKACE ROVNÉ ZACHÁZENÍ 2020

Kolegové z odboru rovného zacházení vydali stejnojmennou publikaci Rovné zacházení 2020. Dočtete se v ní o dopadech epidemie COVID-19 na lidi s postižením, úspěšných případech ochránce (přístup na sportovní stadion, odstranění dopravního značení, které přikazovalo lidem pohybujícím se na vozíku jízdu pouze s doprovodem), zahraničních soudních a jiných rozhodnutích (kontakt rodiče s duševním onemocněním s dítětem, vzdělávání dítěte s Downovým syndromem) nebo našich aktivitách ve vztahu k vyhrazeným parkovištím pro lidi s postižením.

Publikaci si můžete přečíst [zde](#).

AKTIVITY NA WEBU

SOCIÁLNÍ SÍŤ „PRÁVA LIDÍ S POSTIŽENÍM“

Naše facebooková skupina i aktivita jejích členů a členek nadále roste. Protože chceme, abyste se dočetli hlavně to, co Vás zajímá, napište nám, o jaké informace stojíte nejvíce. Chcete více aktualit z dění v Kanceláři? Zajímají vás více legislativní otázky? Vyhovují vám tematicky zaměřené seriály na pokračování nebo je lepší ucelená informace na jednom místě? Chcete více letáků a infografik?

Budeme moc rádi za vaše podněty a návrhy, sdělte je prosím Denise Kramářové (kramarova@ochrance.cz).

NOVÁ PODOBA INTERNETOVÝCH STRÁNEK OMBUDSMANA

Od března 2021 máme nové internetové stránky. Všechny informace o přístupnosti Kanceláře veřejného ochránce práv jsou nyní dostupné [zde](#).

Pro bližší podrobnosti kontaktujte Roberta Jungmanna (jungmann@ochrance.cz).

PODCAST „NA KÁVU S OMBUDSMANEM“

Zapojili jsme se také do seriálu podcastů s názvem Na kávu s ombudsmanem.

Nyní si již můžete poslechnout díl věnující se tématu zaměstnávání lidí s postižením ve veřejném sektoru.

K Mezinárodnímu dni rodiny jsme pak nahráli podcast na téma podpora dětí s postižením a jejich rodin.

Upozorňujeme také na podcast kolegů z odboru dohledu nad omezováním osobní svobody mapující dopady epidemie onemocnění COVID-19 na život klientů a klientek v sociálních službách a také podcast, ve kterém hovoří zástupkyně ombudsmana Mgr. Monika Šimůnková.

Všechny podcasty si můžete poslechnout [zde](#).

DALŠÍ INFORMACE Z OBLASTI PRÁV LIDÍ S POSTIŽENÍM

POSLANCI SOUHLASILI S RATIFIKACÍ OPČNÍHO PROTOKOLU

Poslanecká sněmovna vyslovila dne 22. dubna 2021 souhlas s ratifikací Opčního protokolu k Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením. Zbývá jen poslední krok - podpis prezidenta republiky. Opční protokol je mezinárodní smlouvou navazující na Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením. Na jeho základě mohou lidé podávat individuální stížnosti na stát k Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením. V budoucnu se budeme Opčnímu protokolu a praktickým důsledkům jeho přijetí věnovat.

S dotazy se můžete obracet na Romanu Jakešovou (jakesova@ochrance.cz).

EVROPSKÁ UNIE MÁ NOVOU STRATEGII TÝKAJÍCÍ SE PRÁV LIDÍ S POSTIŽENÍM

V březnu 2021 přijala Evropská komise strategii týkající se práv lidí s postižením na období 2021-2030. Cílem této strategie je postoupit dále na cestě k tomu, aby všichni lidé s postižením v EU měli rovné příležitosti a mohli se rozhodnout, kde, jak a s kým budou žít, využívali volný pohyb v EU a již se nesetkávali s diskriminací.

Strategie je v českém jazyce dostupná [zde](#). Na stejném odkaze je strategie dostupná i ve verzi pro snadné čtení. S dotazy ohledně Strategie se můžete obracet na Petra Poláka (polak@ochrance.cz).

EQUINET VYDAL NOVOU PUBLIKACI O PŘIMĚŘENÝCH OPATŘENÍCH

Organizace Equinet, jejímž jsme dlouholetým členem, vydala v březnu 2021 dlouho očekávanou publikaci o přiměřených opatřeních pro lidi s postižením. V publikaci se dočtete o mezinárodní právní úpravě, rozdílech mezi přístupností a přiměřenými opatřeními a zejména o příkladech opatření, která shromázdily při své činnosti orgány pro rovné zacházení napříč Evropou. V publikaci jsou uvedeny skutečné případy lidí s postižením, kteří potřebovali přiměřené opatření v zaměstnání, v dopravě, ve vzdělávání či v oblasti bydlení.

Tisková zpráva organizace Equinet a publikace v anglickém jazyce je [zde](#). S dotazy se můžete obracet na Veroniku Bazalovou (bazalova@ochrance.cz).

A KDOŽE TO MONITORUJE ÚMLUVU?

Monika Šimůnková, zástupkyně veřejného ochránce práv (542 542 666)
pověřena agendou monitorování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením

Romana Jakešová (542 542 339, jakesova@ochrance.cz):
nezávislý způsob života a zapojení do společnosti

Zuzana Durajová (542 542 201, durajova@ochrance.cz):

rovnost a nediskriminace, právo na život, rizikové situace a humanitární krize, přístup ke spravedlnosti, svoboda a osobní bezpečnost, ochrana proti mučení a jinému krutému, nelidskému činu, ochrana před vykořisťováním, násilím a zneužíváním, ochrana osobní integrity, účast na politickém a veřejném životě

Petra Hadwigerová (542 542 399, hadwigerova@ochrance.cz):

děti se zdravotním postižením, ochrana osobní integrity, osobní mobilita, nezávislý způsob života a zapojení do společnosti, svoboda projevu a přesvědčení a přístup k informacím, respektování soukromí, respektování obydlí a rodiny, zdraví, habilitace a rehabilitace, účast na politickém a veřejném životě

Ondřej Kašpar (542 542 255, kaspar@ochrance.cz):

účast na politickém a veřejném životě, nezávislý způsob života a zapojení do společnosti, zdraví

Denisa Kramářová (542 542 274, kramarova@ochrance.cz):

svoboda a osobní bezpečnost, ochrana osobní integrity, nezávislý způsob života a zapojení do společnosti, práce a zaměstnávání

Magdalena Paulusová (542 542 335, paulusova@ochrance.cz):

tajemnice poradního orgánu, děti se zdravotním postižením, respektování soukromí, respektování obydlí a rodiny, přiměřená životní úroveň a sociální ochrana, účast na kulturním životě, rekreace, volný čas a sport

Petr Polák (542 542 374, polak@ochrance.cz):

rovnost a nediskriminace, přístupnost, vzdělávání, habilitace a rehabilitace, práce a zaměstnávání, účast na kulturním životě

Romana Švecová (542 542 256, svecova@ochrance.cz):

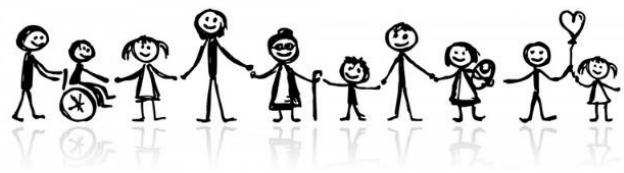
děti se zdravotním postižením, nezávislý způsob života a zapojení do společnosti, vzdělávání

Všichni se zároveň věnujeme nosnému tématu rovnosti před zákonem a rovněž zvyšování povědomí o právech lidí s postižením.

Náš tým doplňuje asistent odboru

Robert Jungmann (542 542 270, 725 988 016, jungmann@ochrance.cz), obracet se na něj můžete v technických záležitostech souvisejících s činností našeho odboru, rovněž přijímá podněty zaslané Kanceláři v českém znakovém jazyce.

Postižení nemusí být vidět

DĚKUJEME ZA SPOLUPRÁCI

PŘÍŠTÍ BULLETIN MŮŽETE OČEKÁVAT V ŘÍJNU 2021

www.ochrance.cz